Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Δελτίο Τύπου

Ευρωπαϊκή έκθεση για τις δασικές πυρκαγιές: τρεις από τις χειρότερες περιόδους πυρκαγιών καταγράφηκαν τα τελευταία έξι έτη

Βρυξέλλες, 31 Οκτωβρίου 2022

Σήμερα το Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC) της Επιτροπής παρουσίασε την πλέον πρόσφατη έκδοση της ετήσιας έκθεσής του για τις δασικές πυρκαγιές στην Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική το 2021. Η έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, από τότε που άρχισαν οι καταγραφές το 2006, η περσινή περίοδος πυρκαγιών ήταν η δεύτερη χειρότερη στην επικράτεια της ΕΕ από την άποψη των καμένων εκτάσεων μετά το 2017, όταν είχαν καεί πάνω από 10 000 km². Το 2021 κάηκαν πάνω από 5 500 km² γης —έκταση υπερδιπλάσια του μεγέθους του Λουξεμβούργου— μεταξύ των οποίων έκταση άνω των 1 000 km² εντός προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000, που αποτελεί τη δεξαμενή βιοποικιλότητας της ΕΕ.

Η έκθεση δεν καλύπτει ακόμη τις φετινές πυρκαγιές, οι οποίες ήταν ακόμη πιο καταστροφικές από τις πυρκαγιές του 2021. Οι ετήσιες εκθέσεις μάς δίνουν τη δυνατότητα να έχουμε ως σημείο αναφοράς τις προηγούμενες περιόδους πυρκαγιών κατά την ανάλυση των προκαταρκτικών δεδομένων σχετικά με τις επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών το τρέχον έτος. Υπό το πρίσμα αυτό, το 2022 φαίνεται ακόμη χειρότερο και επιβεβαιώνει την ανησυχητική καταστροφική τάση των τελευταίων ετών. Πράγματι, φέτος έχει ήδη καεί μια έκταση που καλύπτει 8 600 km². Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες εκτάσεις που έχουν καεί από δασικές πυρκαγιές στην Ευρώπη έως τα τέλη Οκτωβρίου, με αποτέλεσμα να καταγραφούν νέα ρεκόρ καμένων εκτάσεων σε εννέα χώρες της ΕΕ. Συνολικά, από το 2017, τη χειρότερη περίοδο πυρκαγιών που έχει καταγραφεί ποτέ, έχουν καεί 35 340 km², έκταση μεγαλύτερη του Βελγίου. Περίπου το 35 % της συνολικής καμένης έκτασης, άνω των 11 600 km², βρισκόταν σε περιοχές του δικτύου Natura 2000.

Μολονότι η έκταση που κάηκε από τις δασικές πυρκαγιές ήταν εξαιρετικά εκτεταμένη το 2022, ο αριθμός των ανθρώπινων απωλειών περιορίστηκε χάρη στα μέτρα πρόληψης που εφαρμόστηκαν από τα κράτη μέλη της ΕΕ και τον μηχανισμό πολιτικής προστασίας της ΕΕ. Το 2021 η ΕΕ ενίσχυσε περαιτέρω την ικανότητα αυτού του μηχανισμού, αυξάνοντας τα εναέρια μέσα πυρόσβεσης για να βοηθήσει τις χώρες κατά την εν λόγω περίοδο πυρκαγιών. Η στήριξη αυτή χρησιμοποιήθηκε εκτενώς κατά τη διάρκεια των πυρκαγιών που έπληξαν την περιοχή της Μεσογείου το 2021 και το 2022. Αυτή η ισχυρότερη ικανότητα συντονίζεται από το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Πολιτικής Προστασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας. Το Κοινό Κέντρο Ερευνών παρέχει στήριξη ενημερώνοντας εγκαίρως σχετικά με τις υπό εξέλιξη πυρκαγιές και συμβάλλοντας στην ανάπτυξη εναέριων μέσων χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ εκεί όπου είναι περισσότερο αναγκαία.

Κύρια πορίσματα της έκθεσης

- Το 2021 χαρτογραφήθηκαν πυρκαγιές σε 22 από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, οι οποίες έκαψαν συνολικά 500 566 εκτάρια, περισσότερα από τα περίπου 340 000 εκτάρια του 2020, αλλά πολύ λιγότερα από το 1 εκατομμύριο εκτάρια του 2017.
- Η έκθεση του 2021 για τις δασικές πυρκαγιές δείχνει ότι η Ιταλία ήταν η χώρα που επλήγη περισσότερο όσον αφορά τις καμένες περιοχές, ακολουθούμενη από την Τουρκία, την Πορτογαλία και την Ελλάδα, ιδίως τον Αύγουστο, όπως επισημαίνεται στις εθνικές εκθέσεις.
- Οι δασικές πυρκαγιές έπληξαν σοβαρά προστατευόμενες περιοχές Natura 2000 στην Ευρώπη: η συνολική έκταση που κάηκε το 2021 ήταν 102 598 εκτάρια (περίπου το 20 % της συνολικής έκτασης όλων των περιοχών Natura 2000), μικρότερη σε σύγκριση με τα τελευταία δύο έτη και ελαφρώς χαμηλότερη από τον μέσο όρο της τελευταίας δεκαετίας.
- Το 2021 η Ιταλία ήταν η χώρα στην οποία καταγράφηκε σχεδόν το ένα τέταρτο των συνολικών εκτάσεων που κάηκαν εντός των περιοχών Natura 2000, με δεύτερη την Ισπανία, ενώ από κοινού στις δύο χώρες καταγράφηκε το 45 % των συνολικών καμένων εκτάσεων.
- Στις νότιες χώρες της ΕΕ με μεγαλύτερες περιόδους καταγραφής, οι καμένες εκτάσεις διπλασιάστηκαν σε σύγκριση με το 2020, και ήταν το δεύτερο χειρότερο έτος από το 1986 όσον αφορά το μέσο μέγεθος των πυρκαγιών. Ο συνολικός αριθμός πυρκαγιών ήταν ο χαμηλότερος που έχει καταγραφεί, γεγονός που σημαίνει ότι υπήρχαν πολύ λιγότερες αλλά μεγαλύτερες

πυρκαγιές.

- Ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ αναβαθμίστηκε με το rescEU το 2019, ενισχύοντας περαιτέρω την ικανότητά του να συνδράμει τις χώρες κατά τη διάρκεια της περιόδου πυρκαγιών του 2021 και επεκτάθηκε περαιτέρω το 2022 για την εκστρατεία πυρόσβεσης του 2023.
- Μόνο φέτος, ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ ενεργοποιήθηκε 11 φορές από έξι χώρες που ζήτησαν αεροσκάφη, ελικόπτερα και πυροσβέστες: πρόκειται για το δεύτερο έτος με τα περισσότερα αιτήματα προς τον μηχανισμό πολιτικής προστασίας της ΕΕ την τελευταία δεκαετία.

Ιστορικό

Το Κοινό Κέντρο Ερευνών στηρίζει το έργο του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών της Επιτροπής μέσω της ανάπτυξης συστημάτων υποστήριξης αποφάσεων που παρέχουν πληροφορίες και προβλέψεις για όλες τις υπό εξέλιξη πυρκαγιές στην ΕΕ, επιτρέποντας την τεκμηριωμένη διάθεση και κατανομή των πυροσβεστικών μέσων του rescEU σε ολόκληρη την Ευρώπη. Σε στενή συνεργασία με την ομάδα εμπειρογνωμόνων για τις δασικές πυρκαγιές (EGFF), το EFFIS παρέχει συνεχή παρακολούθηση της κατάστασης των πυρκαγιών στην Ευρώπη και στην περιοχή της Μεσογείου από δορυφόρους. Το EFFIS χρησιμοποιήθηκε από κυβερνητικές οργανώσεις και πολίτες, και καταγράφηκαν πάνω από 414 000 χρήστες από 197 χώρες το 2021. Το EFFIS συμπληρώνεται επίσης από το παγκόσμιο σύστημα πληροφοριών για τις δασικές πυρκαγιές (GWIS), το οποίο επεκτείνει την παρακολούθηση σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Οι εκθέσεις του JRC για τις δασικές πυρκαγιές παρέχουν εναρμονισμένες πληροφορίες και εκτίμηση των αποτελεσμάτων των δασικών πυρκαγιών στον πανευρωπαϊκό χώρο. Παρέχουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις δράσεις που αναλαμβάνονται στις χώρες όσον αφορά την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, την ετοιμότητα και την πυρόσβεση, ενώ παράλληλα εξετάζουν τα μέτρα προσαρμογής για τον μετριασμό των επιπτώσεων των δασικών πυρκαγιών. Οι εκθέσεις για τις δασικές πυρκαγιές δημοσιεύονται τακτικά τον Οκτώβριο του έτους που έπεται της περιόδου πυρκαγιών η οποία αξιολογήθηκε τελευταία, μετά την προκαταρκτική έκθεση του Μαρτίου. Οι τελικές εκθέσεις για τις δασικές πυρκαγιές περιλαμβάνουν πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν σε εθνικό επίπεδο και κοινοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους στο JRC με σκοπό τη σύγκριση των δεδομένων και τη συνολική τελική επισκόπηση της περιόδου πυρκαγιών στην Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Η έκδοση του 2021 είναι το αποτέλεσμα επιτυχούς συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των οργανισμών διαχείρισης πυρκαγιών σε 34 χώρες.

Σε επίπεδο πολιτικής, η ΕΕ συνεχίζει να επεξεργάζεται μέτρα για την άμβλυνση των αναπόφευκτων επιπτώσεων των δασικών πυρκαγιών, με τη δημοσίευση της στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή τον Μάρτιο του 2021. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία περιλαμβάνει φιλόδοξο θεματολόγιο για τη βιώσιμη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και, τον Μάρτιο του 2021, η Επιτροπή ενέκρινε τη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η οποία υπογραμμίζει ότι η προσαρμογή πρέπει να γίνει ταχύτερη, εξυπνότερη και πιο συστημική. Η δασική στρατηγική της ΕΕ για το 2030, η οποία δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2021, θέτει επίσης τη βάση για την αυξημένη πρόληψη των πυρκαγιών και την ανθεκτικότητα των δασών στην κλιματική αλλαγή, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών που απαιτούν τη διαχείριση της βλάστησης και την αποφυγή της συσσώρευσης καυσίμων στο έδαφος για τη διευκόλυνση της πυρόσβεσης. Η πρόταση νομοθετικής πράξης για την αποκατάσταση της φύσης που υπέβαλε η Επιτροπή λίγο πριν από το καλοκαίρι αποτελεί βασικό εργαλείο για τις προσπάθειες προσαρμογής και μετριασμού, καθώς η φύση μειώνει τις επιπτώσεις φυσικών καταστροφών, όπως οι πλημμύρες, οι ξηρασίες και τα κύματα καύσωνα.

Περισσότερες πληροφορίες

Έκθεση για τις δασικές πυρκαγιές στην Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική το 2021

Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφόρησης για τις Δασικές Πυρκαγιές (EFFIS)

Παγκόσμιο σύστημα πληροφοριών για τις δασικές πυρκαγιές (GWIS)

Πρόγραμμα Copernicus της ΕΕ

Ομάδα εμπειρογνωμόνων για τις δασικές πυρκαγιές (EGFF)

IP/22/6465

Members of the college said:

Μετά το 2021 και το 2017, βιώνουμε και πάλι το 2022 μία από τις πιο δραματικές περιόδους δασικών πυρκαγιών που έχουν καταγραφεί ποτέ. Ο συνδυασμός ιστορικής ξηρασίας και καύσωνα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού δημιούργησε πρωτοφανή πίεση στη βλάστηση και στα δάση σε ολόκληρη την Ευρώπη. Με αυτήν τη σειρά εκθέσεων παρατηρούμε μια ανησυχητική τάση τα τελευταία έτη, μία από τις κύριες αιτίες της οποίας είναι η κλιματική αλλαγή. Διαθέτοντας την καλύτερη δυνατή τεχνολογία, τόσο από το διάστημα όσο και στο έδαφος, η Επιτροπή και οι επιστήμονές της εργάζονται άοκνα για να χαρτογραφήσουν και να μελετήσουν τις περιόδους πυρκαγιών και τα έκτακτα καιρικά φαινόμενα, στηρίζοντας τα κράτη μέλη όσον αφορά τον συντονισμό των προσπαθειών για την πρόληψη καταστροφών, τη διατήρηση της φύσης μας και την παροχή βοήθειας στους πυροσβέστες όταν και όπου χρειάζεται για να σώσουν ζωές και να διαφυλάξουν τον πλανήτη μας.

Τα δάση μας υφίστανται πιέσεις — όχι μόνο από δασικές πυρκαγιές αλλά και από την κλιματική αλλαγή, την απώλεια βιοποικιλότητας και την αυξημένη χρήση γης. Οι απειλές αυτές αυξάνονται και χρειαζόμαστε υγιή και ανθεκτικά δάση για να μειώσουμε τον αντίκτυπό τους. Το επικείμενο πλαίσιο της ΕΕ για την παρακολούθηση των δασών και τα στρατηγικά σχέδια θα συμβάλει στη διασφάλιση της διαθεσιμότητας έγκαιρων και ακριβών πληροφοριών σχετικά με τα δάση της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτόν θα ενισχύσει την ανθεκτικότητα των δασών, θα βελτιώσει την παρακολούθηση και τη διαχείριση του κινδύνου πυρκαγιών και θα βοηθήσει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους δασοκόμους και τους διαχειριστές γης να αναλάβουν ταχεία και αποφασιστική δράση όταν τη χρειαζόμαστε περισσότερο.

Η έκθεση υπογραμμίζει τις ανησυχητικές εξελίξεις τις οποίες παρατηρήσαμε και πάλι το περασμένο καλοκαίρι σε ακόμη πιο ακραίο βαθμό. Οι δασικές πυρκαγιές στην Ευρώπη αυξάνονται από άποψη εμβέλειας, συχνότητας και έντασης, θέτοντας σε κίνδυνο τις ζωές ανθρώπων, καθώς και το περιβάλλον μας, περισσότερο απ' ό,τι στο παρελθόν. Υπό το πρίσμα του αυξανόμενου κινδύνου, από κοινού με τις ευρωπαϊκές χώρες, πρέπει να καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για να εντείνουμε τις προσπάθειες πρόληψης και ετοιμότητας, ώστε να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα όταν χρειαστεί. Με την προσφάτως ανακοινωθείσα χρηματοδότηση της ΕΕ, ύψους 170 εκατομμυρίων ευρώ, θα μπορέσουμε να ενισχύσουμε τον στόλο πυροσβεστικών αεροσκαφών και τις χερσαίες δυνάμεις της ΕΕ, που χρειάζονται ολοένα και περισσότερο. Αυτός ο κοινός στόλος rescEU καθιστά δυνατή την ταχεία και ευέλικτη αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών όταν υπερβαίνουν τις ικανότητες μιας χώρας να θέσει μόνη της υπό έλεγχο την κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Χάρη στο Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών, μόνο φέτος χρειάστηκε να αναπτυχθούν 33 αεροσκάφη και 8 ελικόπτερα σε ολόκληρη την Ευρώπη μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ, μαζί με περισσότερους από 350 πυροσβέστες επιτόπου.

Αρμόδιοι επικοινωνίας:

Sonya GOSPODINOVA (+32 2 296 69 53)
Flore BOUTIER (+32 2 296 60 43)

Ερωτήσεις του κοινού: Europe Direct τηλεφωνικά 00 800 67 89 10 11 ή με ηλεκτρονικό μήνυμα